

1974-03-29

11.121-296-71

Kramfors kommun
Box 47
872 01 KRAMFORS

Bildande av naturreservat vid Norra Rävsviken, Nordingrå socken, Kramfors kommun (Halsviksravinens naturreservat)

Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar länsstyrelsen att ett område inom byarna Ulvvik, Salberg och Rävön i Nordingrå socken, Kramfors kommun, skall utgöra naturreservat på grund av dess betydelse för kännedom om landets natur. Såväl botaniskt som ornitologiskt torde området sakna motsvarighet i länet.

Reservatet, som omfattar den nybildade fastigheten Salberg 3:7 på ca 53,6 hektar, har förvärvat av staten för naturvårdsändamål.

./.

Reservatet har utmärkts på karta som hör till beslutet.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående förfogandet över reservatområdet

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad
2. anlägga väg eller stig
3. gräva, schakta eller vidta annan åtgärd som förändrar markytans form eller menligt inverkar på livsbetingelserna för vegetationen.
4. framdraga mark- eller luftledning
5. vidta skogliga åtgärder som inte angetts i gällande skötselplan
6. framföra motorfordon.

B. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen gällande allmänheten

Det är förbjudet att

1. framföra fordon
2. tälta eller göra upp eld
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, ta frö och att skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp eller plocka örter, gräs, mossor eller lavar
4. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår.

1974-03-29

11.121-296-71

I övrigt erinras om de förbud som allmänt gäller, varvid här kan nämnas förbud
att

1. olovligen av växande träd taga ris, gren, näver, bark, löv m m (12 kap 2 § brottsbalken)
2. skräpa ned i naturen med plåt, plast, glas, papper, avfall eller annat (23 § naturvårdslagen)
3. handha eld eller brandfarligt föremål på sådant sätt att därav lätt kan uppstå brand (10 § brandlagen).

6. Föreskrifter enligt 7 § naturvårdskungörelsen om vård och förvaltning

- a) Reservatet skall vårdas med avsikt att främja livs-
tingelserna för områdets säregna vegetation.

Åtgärder ska vidtas som, utan att strida mot syftet i föregående stycke, underlättar för allmänheten att ta del av områdets speciella, botaniska kvaliteter.

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom utarbetande och fastställande av skötselplan.

- b) Reservatet, som enligt 7 § naturvårdskungörelsen förvalts av domänverket, skall benämnas Halsviksravinens naturreservat och utmärkas av skogsvårdsstyrelsen i enlighet med statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

./.

Besvär till jordbruksdepartementet. Se bilaga (PLY 1).

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsstyrelsen styrelse fattat beslut, har förutom föredraganden naturvårdsdirektören Bengt Taflin, även byrådirektören Bengt Norén, 1:e byråinspektören Lars Guvå, 1:e länsassessorn Tage Ljunggren, bitr länsarkitekten Örjan Mohlund bitr överlantmätaren Hans Yngve Eriksson deltagit.

I styrelsens beslut har deltagit landshövdingens ställföreträdare Nils Sjölin, ledamöterna Ivar Nordlander, Anund Hedberg, Nils J Wedin, Martin Olsson, Stig Olsson, Harry Sjöström samt suppleanterna Gustaf Fagerström, Bertil Haslum och Ingvar Sundén.

Nils Sjölin

Bengt Taflin

Länsstyrelsen
Västernorrlands län

Kopia
BESLUT

3

1974-03-29

11.121-296-71

Bestyrkes

B. Hallberg

Kopia till

Statens naturvårdsverk, Fack, 171 20 SOLNA 1

Statens planverk, Box 22027, 104 22 STOCKHOLM 22

Vägförvaltningen i Västernorrlands län, Fack, 871 01

HÄRNÖSAND

Fastighetsbildningsmyndigheten i Kramfors lantmäteridistrikt
Ödsgatan 19, 872 00 KRAMFORS

Domänverkets distriktsförvaltning, Storgatan 26, 831 00
ÖSTERSUND

Skogsvårdsstyrelsen, Box 3157, 681 03 SOLLEFTEÅ 3

Bergmästarämbetet i norra distriktet, Stationsgatan 14 B,
951 00 LULEÅ

Kramfors kommun, Box 47, 872 01 KRAMFORS

Byggnadsnämnden i Kramfors kommun, Box 47, 872 01 KRAMFORS

Chefen för norra kustdistriktet, Box 119, 901 02 UMEÅ

Polismyndigheten i Kramfors distrikt, Fack, 872 01 KRAMFORS

Svenska naturskyddsföreningens lokalavdelning i Kramfors,
c/o adj Kurt Johansson, Renvägen 20, 872 00 KRAMFORS

Naturhistoriska riksmuseet, sekt för botanik, Fack, 104 01
STOCKHOLM 50

JE

PE

LE

NE 2+5 ex

KARTA
rörande avstyckning från
SALBERG 3:4 samt fastighetsreglering
berörande styckningslotten, RAVSÖN 1:2, 3:6 m fl
i Nordingrå socken och kommun,
Västernorrlands län

Upprättad år 1973 av

Hans Hedman

HANS HEDMAN
förretningslantmätare

HALSVIKSRÄVINENS NATURRESERVAT

Skala 1:8 000

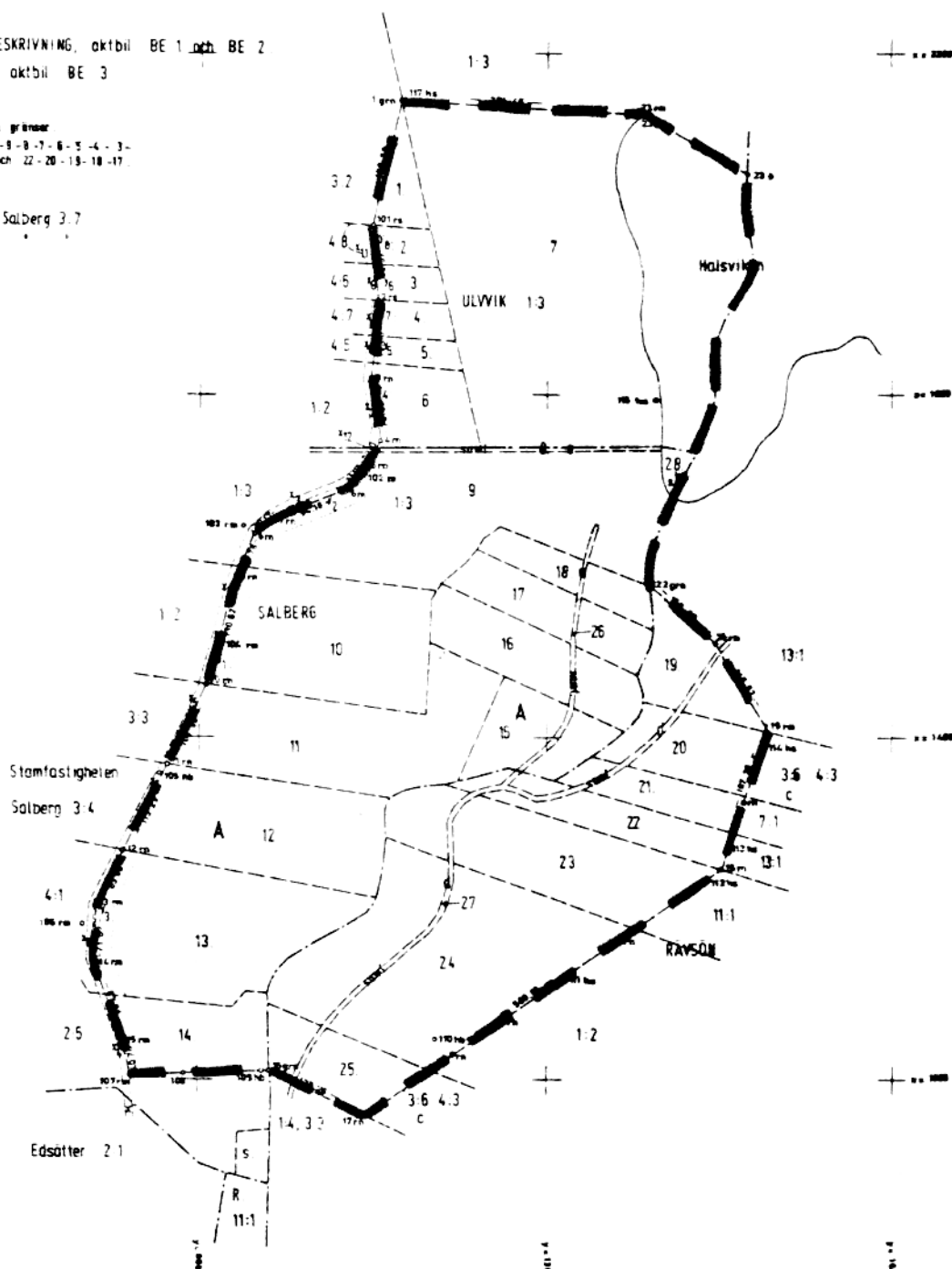
— — — — — Reservatsgräns

FASTIGHETSÄTTSLIG BESKRIVNING, aktbil BE 1 och BE 2
TEKNISK BESKRIVNING, aktbil BE 3

Vid förretningen tillkomna gränser

16-107-15-14-12-11-10-8-7-6-5-4-3-
2-101-1-23-23a-23b och 22-20-19-18-17

Lotten A - R Nr Salberg 3:7
fig 1-11, 13, 14, 16-26

Tillhör länsstyrelsens
beslut 1974-03-29, dnr

11.121-296-71

Ek. 19965 47

Bestyrkes & tjänstens vägnär

Engel-Lundin

BESLUT

1993-11-01

231-1914-93
82-215

Rek + mb

Statens naturvårdsverk
171 85 SOLNA

Utvidgning av Halsviksravinens naturreservat, Kramfors kommun

Halsviksravinens naturreservat bildades 1974-03-29, omfattande fastigheten Salberg 3:7 i Kramfors kommun. Genom köp och fastighetsreglering har fastigheten utökats mot söder med 6,13 ha. Avsikten med markförvärvet har varit att utvidga reservatet.

./. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822 omtryckt 1974:1025) att utvidga Halsviksravinens naturreservat med 6,13 ha. Reservatets gränser framgår av den till beslutet hörande kartan, bilaga 1. Dess nya landareal blir 59,7 ha.

./. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen att föreskrifterna i styckena A. 1-6 och B: 1-4 i länsstyrelsens beslut 1974-03-29 (dnr 11.121-296-71) skall gälla hela fastigheten Salberg 3:7, se bilaga 2. Föreskrifterna skall dock inte omfatta vägen genom reservatet inklusive dikesrenar (5 m vägområde).

För hela reservatet skall vidare gälla följande föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) rörande naturvårdsförvaltningen:

1. Reservatet skall vårdas med avsikt att främja livs-
betingelserna för områdets säregna vegetation.

Åtgärder skall vidtas som, utan att strida mot syftet i föregående stycke, underlättar för allmänheten att ta del av områdets speciella botaniska kvaliteter.

- ./. 2. Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan för den utvidgade delen (6,13 ha), bilaga 3. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.

3. Naturreservatet skall utmärkas enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

2282 - P93 / 1101/1

1993-11-01

231-1914-93
82-215

4. Halsviksravinen skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län. Naturvårdsförvaltningen skall fortlöpande samråda med länsstyrelsen vid förvaltningen.

Den som vill klaga över detta beslut, skall skriva till miljö- och naturresursdepartementet men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, miljövårdsenheten, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om Ni önskar ytterligare upplysningar, ta gärna kontakt med Jan Lundqvist telefon 0611-29 731 (direktnummer).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Ingemar Öhrn, beslutande, länsassessor Hans Bergström, tf länsarkitekt Lars Nilsson, länsantikvarie Inger Lilieqvist, bitr överlantmätare Jan Heimersson, avdelningsdirektör Bengt Norén, samt byrådirektör Jan Lundqvist, den sistnämnde föredragande.

Ingemar Öhrn

Jan Lundqvist
Miljövårdsenheten
0611-29 731 fax 0611-29 805

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Länsstyrelsens reservatsbeslut 1979-03-29
3. Skötselplan
4. Upplysningsblankett

1993-11-01

231-1914-93
82-215

Kopia till
Kramfors kommun, Box 47, 872 01 KRAMFORS
Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kramfors kommun, Box 47,
872 01 KRAMFORS
Fritidsnämnden i Kramfors kommun, Box 47,
872 01 KRAMFORS
Stadsarkitektkontoret, Kramfors kommun, Box 47,
872 01 KRAMFORS
Boverket, Box 543, 371 23 KARLSKRONA
Fastighetsbildningsmyndigheten i Kramfors, Gumåsvägen 11,
872 00 KRAMFORS
Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län, Box 3157,
881 03 SOLLEFTEÅ
Skogsvårdsstyrelsens distriktskontor, Sundbrogatan 4,
870 32 ULLÅNGER
Västernorrlands naturskyddsförening c/o Leif Olsson,
Nipuddsvägen 39, 881 00 SOLLEFTEÅ
Naturskyddsföreningen i Kramfors, c/o Bernt Persson,
Åslingev 10, 873 00 BOLLSTABRUK
Ångermanlands Ornitologiska förening, c/o Kurt Holmqvist,
Skarpåkersv 32, 872 00 KRAMFORS
Lantmäteriet, överlantmätarmyndigheten, Box 154,
871 23 HÄRNÖSAND
PE
RÄE
KE
PK
ME 2 ex
BN
JL
BML

2282-P92/0615/1

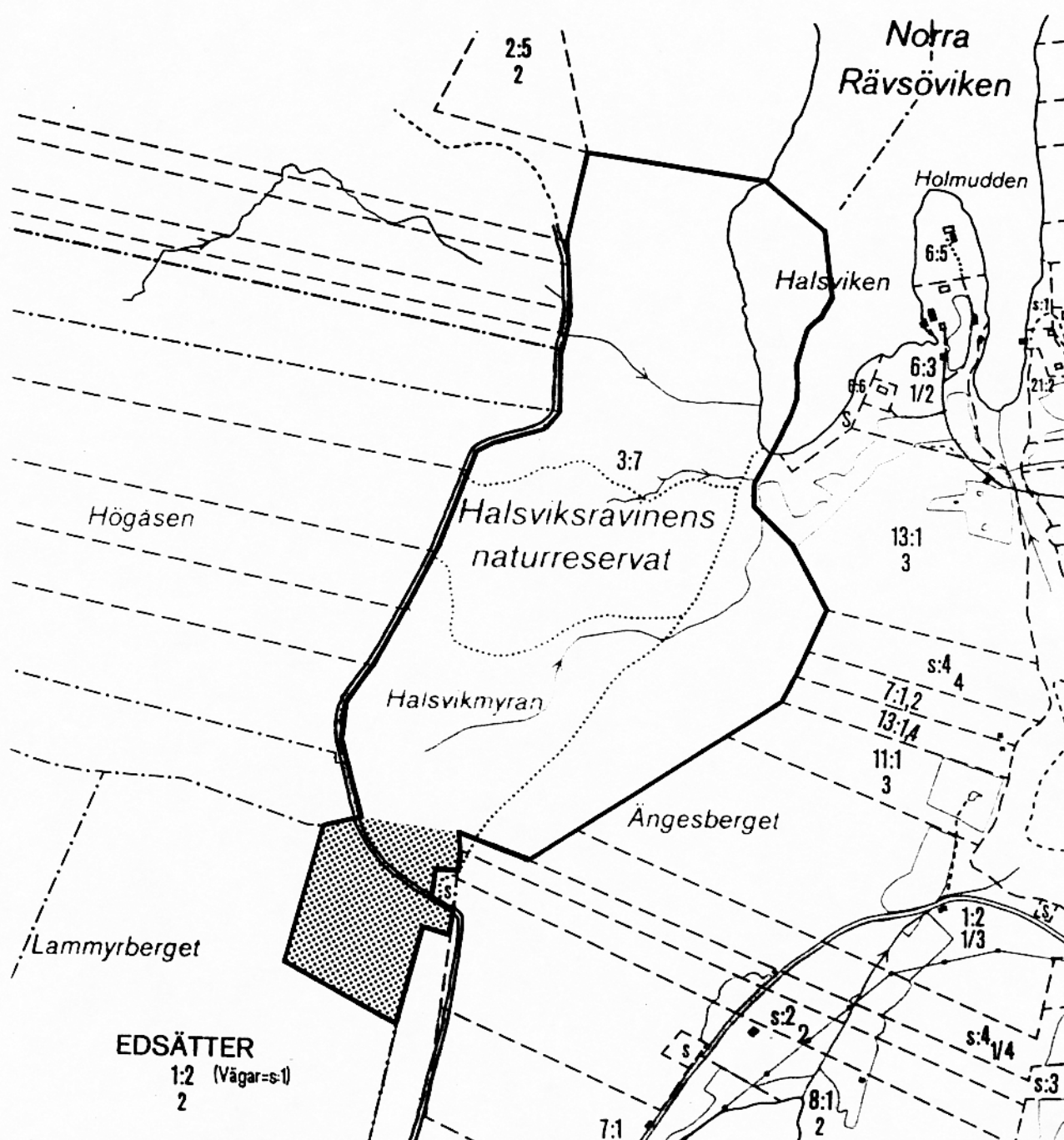
HALSVIKSRÄVINENS NATURRESERVAT

Bilaga 1

Kramfors kommun. Tillhör länsstyrelsens beslut 1993
dnr 231-1914-93.

- Gräns för naturreservatet
- ▨ Utvidgning av reservatet enligt detta beslut
- - Fastighetsgräns
- == Tillfartsväg

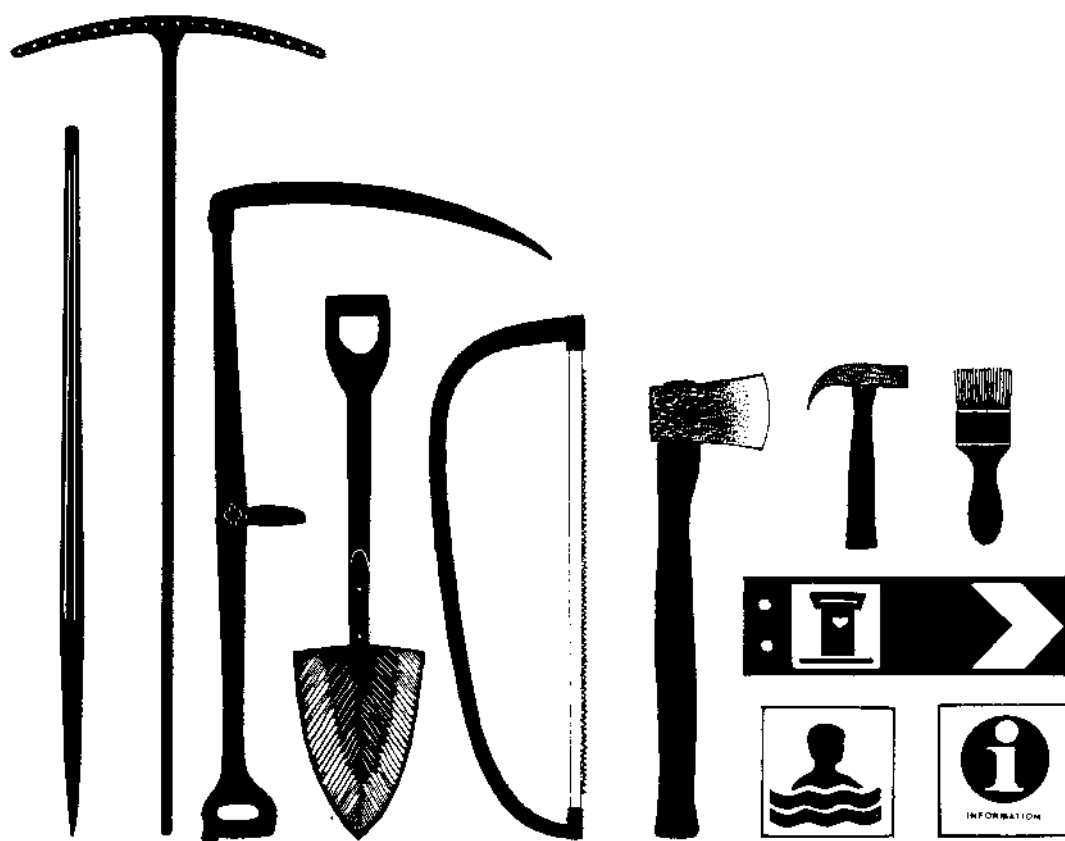
Kopia av ekonomiska kartan i skala 1:10 000

SKÖTSELPLAN

HALSVIKSRAVINENS
NATURRESERVAT

Kramfors kommun

**LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLANDS LÄN**

DATA OM NATURRESERVATET

Skyddsform	Naturreservat
Objektnummer	2202017
Beslutsdatum	1974-03-29
Kommun	Kramfors
Registerområde	Nordingrå socken
Läge	7 km V om Nordingrå kyrka
Topografisk karta	18I SO och NO
Ekonomisk karta	18I Kramfors 6g (188 66)
Area	57 ha varav landareal 54 ha
Fastighet	Salberg 3:7
Markägare	Staten genom statens naturvårdsverk (naturvårdsfonden)
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen, som även sköter viss fastighetsförvaltning på uppdrag av naturvårdsverket

LÄNSSTYRELSENS BESLUT OM NATURRESERVAT, 1974-03-29 dnr 11.121-295-71

"Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar länsstyrelsen att ett område inom byarna Ulvik, Salberg och Rävsnö i Nordingrå socken, Kramfors kommun, skall utgöra naturreservat på grund av dess betydelse för kännedom om landets natur. Såväl botaniskt som ornitologiskt torde området sakna motsvarighet i länet.

Reservatet, som omfattar den nybildade fastigheten Salberg 3:7 på ca 53,6 hektar, har förvärvats av staten för naturvårdsändamål.

Reservatet har utmärkts på karta som hör till beslutet.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående förfogandet över reservatsområdet

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad
2. anlägga väg eller stig
3. gräva, schakta eller vidta annan åtgärd som förändrar markytans form eller menligt inverkar på livsbetingelserna för vegetationen
4. framdraga mark- eller luftledning
5. vidta skogliga åtgärder som inte angetts i gällande skötselplan
6. framföra motorfordon

B. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen gällande allmänheten

Det är förbjudet att

1. framföra fordon
2. tälta eller göra upp eld
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, ta frö och att skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp eller plocka örter, gräs, mossor eller lavar
4. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår.

I övrigt erinras om de förbud som allmänt gäller, varvid här kan nämnas förbud att

1. olovligen av växande träd taga ris, gren, näver, bark, löv m m (12 kap 2 § brottsbalken)
2. skräpa ned i naturen med plåt, plast, glas, papper, avfall eller annat (23 § naturvårdslagen)
3. handha eld eller brandfarligt föremål på sådant sätt att därav lätt kan uppstå brand (10 § brandlagen)

C. Föreskrifter enligt 7 § naturvårdskungörelsen om vård och förvaltning

- a) Reservatet skall vårdas med avsikt att främja livsbetingelserna för områdets säregna vegetation.

Åtgärder ska vidtas som, utan att strida mot syftet i föregående stycke, underlättar för allmänheten att ta del av områdets speciella, botaniska kvaliteter.

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom utarbetande och fastställande av skötselplan.

- b) Reservatet, som enligt 7 § naturvårdskungörelsen förvaltas av domänverket*, skall benämnas Halsviksravinens naturreservat och utmärkas av skogsvårdsstyrelsen i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar."

* ÄNDRING I NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Enligt länsstyrelsens beslut den 30/12 1977 är skogsvårdsstyrelsen förvaltare av reservatet.

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

NATURFÖRHÅLLANDEN

Naturresevatet utgörs av en 200 m bred dal som sänker sig i avsatser från 55 m ö h mot NO ned till Halsviken (N Rävsviken). Berggrunden består av lättvittrad diabas som bildar kalkhaltiga vittringsprodukter. Den starkt brutna topografin, med branta bergsstup och terrasserade sluttningar med nedskurna bäckraviner bidrar till goda yt- och grundvattenförhållanden. Ett flertal källdrag håller marken ständigt fuktad med näringsrikt vatten. Ett gott lokalklimat och en stor mängd mikroorganismer i marken är ytterligare faktorer som har en gynnsam inverkan på vegetationen.

I Halsviksravinen häckar ett stort antal fåglar både barr- och lövskogsberoende arter. Några rariteter som regelbundet observerats är lundsångare, liten flugsnappare, gärdsmyg och hämsångare.

Vegetation

Halsviksravinen får sin prägel av att både norrländska och sydligare vegetationstyper möts inom samma område. Den fattigare norrländska typen återfinns på högre, torrare partier, medan de sydliga växterna påträffas i de brantare grundvattenpåverkade sluttningarna och i dalbotten. Inom reservatet har 265 kärlväxter påträffats. Det utmärkande är ett mycket stort inslag av sydliga och krävande arter exempelvis, tandrot, myskmadra, hässleklocka, nästrot, skogssvingel. Lövinslaget är relativt stort i Halsviksravinen förutom rena gråalbestånd och granbestånd består resten av gran och lövträd i blandning eller en blandning av olika lövträd. Av de ädla lövträden förekommer endast lönn, delvis rikligt.

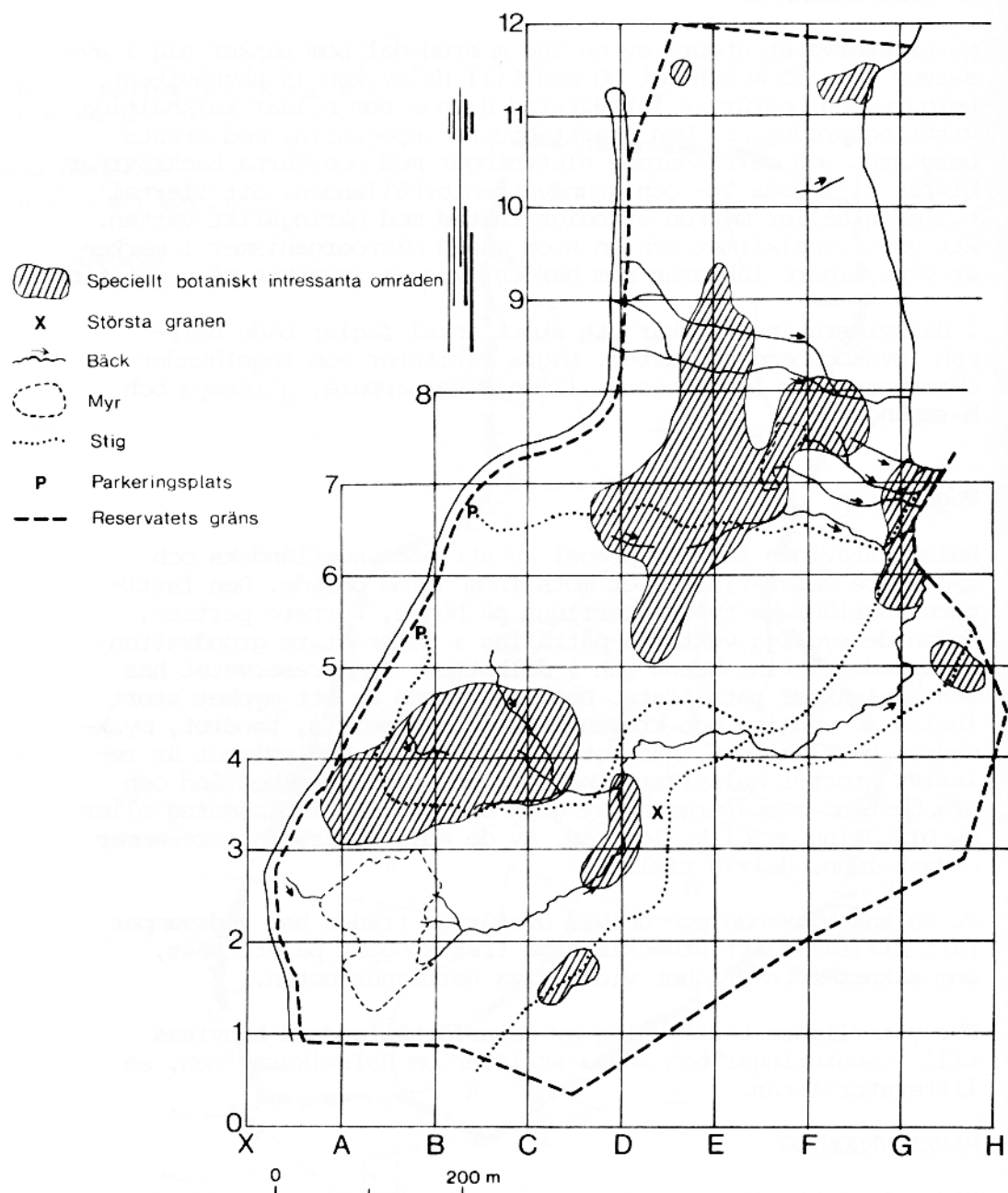
På de snabbväxande och delvis överåriga träden har vedsvampar fått tillfälle att utveckla sina fruktknoppar på ett sätt, som saknar motsvarighet vid övriga norrlandskusten.

För ytterligare beskrivning av naturförhållandena hänvisas till inventeringar och andra skrifter om Halsviksravinen, se litteraturlistan.

MARKANVÄNDNING

Äldre lantmäterikartor visar att ett område på 7 ha söder om Halsviken var slåtteräng 1801. De torrare delarna av västra sluttningen bestod av "skogwände backar" (troligen skogslåtter i gles lövskog). Myrslåtter förekom på de två myrarna i reservatet och svedjor har funnits längs dalsidorna. Sallbergs by hade sin fäbod ca 100 m S om reservatet. Halsviksravinen har alltså under lång tid påverkats av bete. Fäboden utnyttjades till år 1910.

SPECIELLT BOTANISKT INTRESSANTA OMRÅDEN

Den skog som idag växer i reservatet har alltså uppkommit efter ett flitigt markutnyttjande. Blådnings-skogsbruk och gallringar har förekommit under 1900-talet i hela området. Trots detta är emellertid skogen delvis överårig.

Fiske med röliga redskap är fritt vid kusten.

Älgjakten innehas av skogsvårdskonsulent Jan-Olof Edlund. Edlund har i sin tur träffat en överenskommelse som innebär att området delas mellan Råfsöns jaktlag och Wibergs jaktlag (Salberg och Ulviks byar) med gräns utefter den gamla bygränsen mellan Råfsöns och Salbergs byar. Naturvårdsverket har godkänt överenskommelsen. Arrendeavtalet löper ut 1987-06-30. Om upplåtelse för älgjakt sker efter detta datum ska avtal träffas direkt med respektive jaktlag.

TILLGÄNGLIGHET, INFORMATION

Reservatet nås med bil. Till reservatet finns en skogsbilväg söderifrån. För skogsbilvägen finns en vägförrättning som fastlagt statens andel i vägunderhållet till 49 %. Skogsvårdskonsulenten är ordförande i vägföreningen. När bärigheten på vägen är dålig under vår och höst är den avstängd med vägbom. Två parkeringsplatser med informationstavlor har iordningställts. Ytterligare en informationstavla finns vid Halsviken. En folder över reservatet har tagits fram.

TILLSYN

Tillsynen sköts av förvaltaren (skogsvårdskonsulenten) som är stationerad i Ullånger.

INVENTERINGAR, LITTERATURLISTA

En växtekologisk inventering gjordes i Halsviksravinen 1969 av Jan A G Lundqvist. Inventeringen kompletterades hösten 1975 med en noggrann kartering av trädslag och skogstyper (Lundqvist och Per Welander). Inom ett 18 ha stort område gjordes 1977 en häckfågelinventering enligt revirkarteringsmetoden. Någon sammanställning av inventeringen har inte publicerats, utan finns endast som råmaterial hos länsstyrelsen. En sammanställning av vegetation, flora, historik och kulturpåverkan i Halsviksravinen publicerades i Svensk botanisk tidskrift 1978 (ingår som bilaga till skötselplanen).

Guvå, L. 1971: Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 2. Ångermanland: Adalen. Stockholm. S 99-100

Lundqvist, J. A. G. 1970: Halsviksravinen - en växtekologisk undersökning. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Stencil. Härnösand

Lundqvist, J. A. G. 1976: Fågellokaler i Västernorrlands län. - L Bergström (utg). Västernorrland med Höga Kusten. Bjästa S 139

Lundqvist, J. A. G. 1978: Vegetation och flora i Halsviksravinens naturreservat. Svensk Botanisk Tidskrift 71:335-361. (ingår som bilaga till skötselplanen).

PLANDEL

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

Övergripande mål

I reservatsbeslutet står följande: Området "skall utgöra naturreservat på grund av dess betydelse för kännedom om landets natur. Såväl botaniskt som ornitologiskt torde området sakna motsvarighet i länet". Vad gäller vård och förvaltning står följande: "Reservatet skall vårdas med avsikt att främja livsbetingelserna för områdets säregna vegetation".

Generella riktlinjer och åtgärder

Inom delar av reservatet ska föryngring av skogen med luckblädning och stamvis blädning påbörjas. Målet är att få ett olikåldrigt trädskikt. Där förutsättningarna finns för stor lövinblandning ska detta eftersträvas. Vissa rena lövpartier är även att föredra. Vindfällena ska i princip ligga kvar eftersom de har stor betydelse för vedsvampar, insekter m.m. Dessutom sker en viss föryngring på lågor. Vid mer omfattande stormfällningar skall från fall till fall avgöras vilka åtgärder som behöver vidtas.

Drivning av virke ska ske på tjälad mark. Drivning får ske med häst, snöskoter eller mindre traktor på sätt som inte skadar mark, buskar eller träd. Aktuella drivningsvägar är inritade på skötselplanekartan. I områden med känslig växtlighet och brant terräng ska ingen skötsel bedrivas den närmaste 10-årsperioden.

Reservatet har delats in i 7 skötselområden, se skötselplanekartan.

För ytterligare beskrivning av skötselområdena, se delområdesbeskrivningarna i Svensk Botanisk Tidskrift volym 71 (se bilaga).

1. Beskrivning: Branta stup och avsatser på några ställen storblockig mark. Skogstyperna är torr-frisk ristyp. I delområdet ingår även Lilla myren med omgivande sumpskog och Halsviksmyran (fuktig ört-ristyp, frisk-våt örttyp)

Mål: Skogen ska lämnas helt orörd.

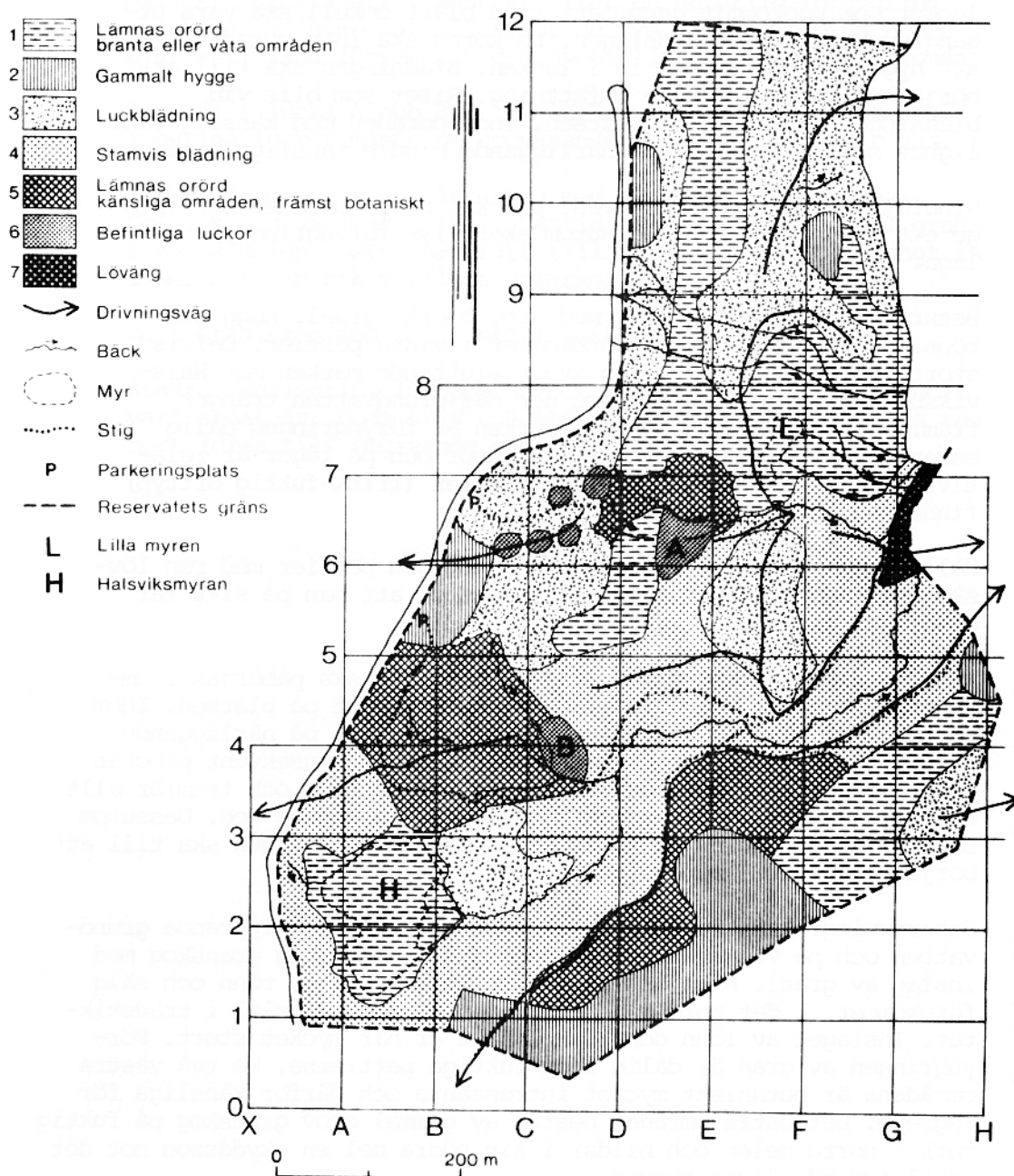
Åtgärd: Ingen åtgärd. En drivningsväg får gå igenom området.

2. Beskrivning: Gamla hyggen med återväxt av asp, björk och gran, på några ställen även gråal. Återväxten är delvis ojämn (självsådd).

Mål: Luckig blandskog.

Åtgärd: Ingen åtgärd.

SKÖTSELPLANEKARTA

3. Beskrivning: Granskog med inslag av vårtbjörk, asp, tall, rönn, och sälg (ris, ekbräken-ristyp). Delvis dålig föryngring i den 15-20 m höga granskogen. Försök med föryngring genom luckblädning har gjorts i området. Försöket har gett gott resultat.

Mål: Olikåldrig granskog med lövinslag. En successiv föryngring av skogen samtidigt som ett trädskikt bibehålls.

Åtgärd: Skogen ska föryngras genom luckblädning. Naturliga luckor som uppkommit genom att träd blåst omkull ska vara utgångspunkt vid luckblädningen. Luckorna ska inte göras så stora att hyggesväxter kommer in i luckan. Blädningen ska till att börja med göras i mindre omfattning. Riset som blir vid blädningen sprids ut på platsen. Inom områden med känslig växtlighet sprids riset ut på närliggande mindre känsliga områden.

Vindfällerna ska inte konsekvent plockas bort. Området bör inte ge ett städad intryck. Dessutom sker viss föryngring på låga.

4. Beskrivning: Grov granskog med asp, björk, gråal, hägg och rönn. Nästan ren lövskog förekommer i vissa partier. Delvis stort inslag av lönn. I den svagt sluttande marken mot Halsviksbäcken växer gråal längre ner där grundvatten tränger fram. På den våta och fuktiga marken är föryngringen dålig medan den på torrare partier i gläntor och på lågor är relativt god. Botaniskt intressanta partier (frisk-fuktig örttyp) finns inom området.

Mål: Granskog med lövinslag, blandskog och partier med ren lövskog. Granen ska successivt föryngras så att man på sikt får en olikåldrig skog.

Åtgärder: Föryngring genom stamvis blädning ska påbörjas i området. Riset som blir vid blädningen sprids ut på platsen. Inom områden med känslig växtlighet sprids riset ut på närliggande mindre känsliga områden. Vindfällerna ska inte konsekvent plockas bort. Området får inte ge ett för städad intryck och framför allt kräver svampar, insekter och hackspettar murkande ved. Dessutom sker viss föryngring på låga. Den stamvisa blädningen ska till att börja med göras i mindre omfattning.

5. Beskrivning: Relativt branta sluttningar med framsipprande grundvatten och på vissa ställen djupa raviner. Kraftig granskog med inslag av gråal. Även inslag av asp, björk, hägg, rönn och sälg förekommer. I det nordligaste området dominerar gråal i trädskiktet. Inslaget av lönn och lönnplantor är här mycket stort. Föryngringen av gran är dålig i de fuktiga partierna. De två västra områdena är botaniskt mycket intressanta och därför känsliga för ingrepp. Det östra området består av gammal grov granskog på fuktig mark i norra delen och bildar i sin södra del en skyddszon mot det intilliggande äldre hygget.

Mål: Granskog med lövinslag, blandskog och lövskog.

Åtgärd: Ingen åtgärd. Områdena lämnas under den kommande 10-årsperioden orörda. När revidering av skötselplanen görs och när erfarenheter kan dras av övrig skötsel i reservatet kommer förmodligen områdena att inlämnas i skötselområde 3 eller 4.

6. Beskrivning: Lucka A togs upp 1977. För att gynna lövträden i området och då främst lönnarna avverkades alla granar. Hässleklocka och knölklocka har gynnats av avverkningen. Aspuppslag i kanten av luckan. Lucka B togs upp 1980 efter en stormfällning av gran. De ökade ljusförhållandena har medfört ett kraftigt högrtsuppslag som gör det svårt för nya trädplantor att ta sig upp. Övriga luckor är blädungsluckor.

Mål: Att återfå ett trädskikt efter en naturlig föryngring av skogen i luckorna. Målet för de två stora luckorna A och B är att gynna lönnen och den speciellt artrika vegetationen.

Åtgärd: I lucka A och B är ev åtgärder svåra att förutsäga. I övriga luckor måste de uppväxande trädplantorna ev röjas.

7. Beskrivning: En f d slätteräng med gles ca 50-årig gråal. Gråalskogen gallrades 1977. Samtidigt avverkades en del granar i södra delen. Detta har fått till följd att hallon trängt in i området. En rik vårflora utmärker området.

Mål: Gråalskog med ett i stort sett slutet krontak.

Åtgärd: Hallonris, lövuppslag och granplantor ska röjas bort vart annat år. Döda träd och större kvistar på marken ska tas bort (dras till omgivande skog).

ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Övergripande mål

I reservatsbeslutet står följande om värd och förvaltning. "Reservatet ska vårdas med avsikt att främja livsbetingelserna för området säregna vegetation.

Åtgärder ska vidtas som, utan att strida mot syftet i föregående stycke, underlättar för allmänheten att ta del av områdets speciella, botaniska kvaliteter."

Riktlinjer och åtgärder

Parkeringsplatser, informationstavlor och stigar har iordningstänkts. En folder finns om reservatet. Några ytterligare anordningar för friluftslivet anses inte nödvändiga idag.

Jakt

Älgjakt kan bedrivas inom reservatet medan däremot småviltsjakt inte bör förekomma.

DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera utförda åtgärder genom att ange skötselområde och kod för 100 meters-rutan, utförd åtgärd samt tidpunkt för åtgärdens utförande, se bilaga 1.

REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Skötselplanen ska revideras inom 10 år.

KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN -
FINANSIERING

Årligt underhåll	Antal dagsverken/kostnad
Tillsyn	3 dgv
Stig- och vägunderhåll	2 dgv + 1 000:-

Kostnader för skogs- och markvård är svåra att uppskatta,
men avverkningar torde inte ge något netto.

Underhållsåtgärderna ansvarar skogsvårdsstyrelsen (naturvårds-
förvaltaren) för. Kostnaderna för dessa åtgärder tas från
tillgängliga medel av anslaget "Vård av naturreservat m m".

SKÖTSELPLAN

för sydligaste delen av Halsviksravinens naturreservat

Kramfors kommun

INNEHÅLL

Inledning	
Ändrade data om reservatet	
Markhistoria	
Kartor	
Naturförhållanden	
Geologi	
Hydrologi	
Vegetation	
Särdrag i floran	
Djurliv	
Litteratur	
Plandel	
Skötsel av vegetationen	
Anordningar för friluftsliv	
Jakt	
Finansieringsplan	

INLEDNING

Den här skötselplanen är ett komplement till den skötselplan som fastställdes den 28 februari 1983 (dnr 11.131-3276-82) och omfattar 6,13 ha mark som staten köpt för utvidgning av reservatet söderut. Genom det utvidgade området går en skogsbilväg som är undantagen från reservatsbestämmelserna.

Planen har upprättats vid länsstyrelsens miljövårdsenhet och ska gälla tills vidare.

ÄNDRADE DATA OM RESERVATET

Datum för reservatsbeslut: 1974-03-29 och 1993-11-01

Datum för fastställelse av skötselplan: 1983-02-28 och 1993-11-01

Areal : 59,695 ha land och 3 ha vatten

MARKHISTORIA

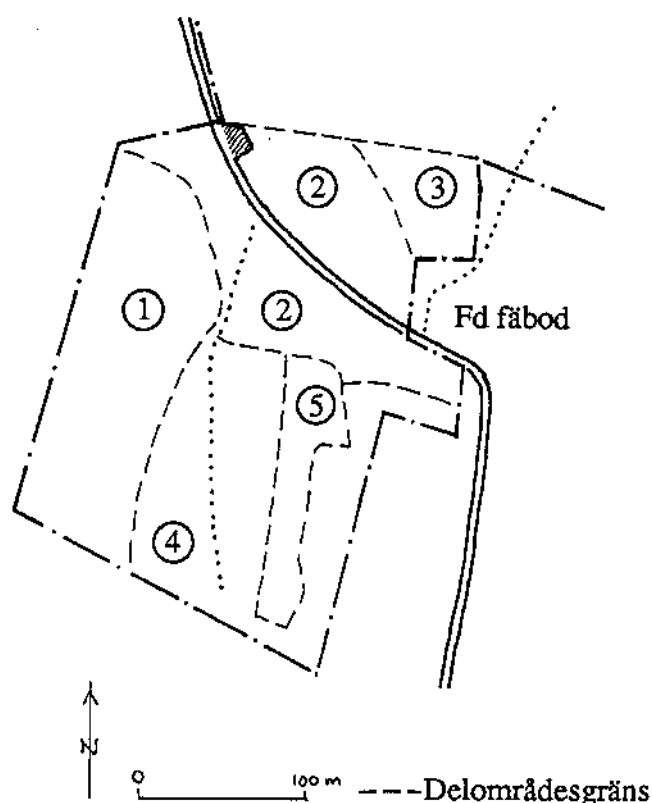
Omedelbart öster om området låg tidigare en fäbod som nyttjades till år 1910. Den hörde till Salbergs by.

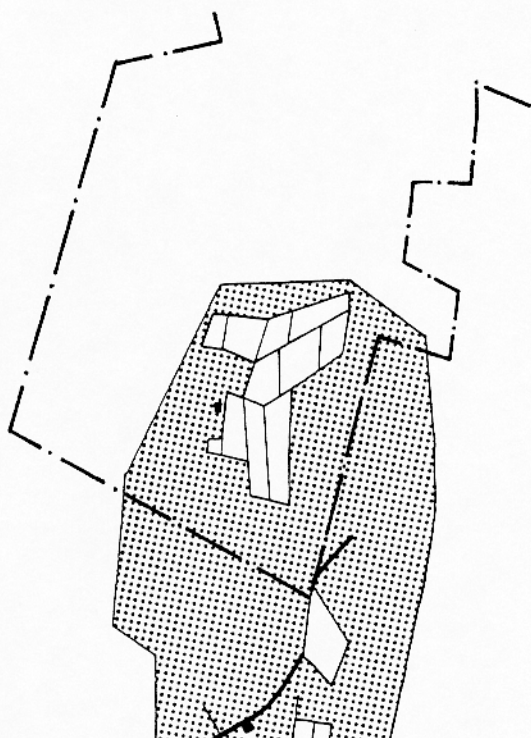
På en karta från 1901 över laga skifte framgår att ca 1 ha var uppodlad åker och ungefär lika mycket nyttjades som äng (Edsätter by). Se kartan nedan. Senare utvidgades åkern något på östra sidan. Där finns än idag öppen mark (skötselområde 5). I övrigt har åker och äng övergått i lövskog. Rester av diken finns kvar väster om skötselområde 5.

Skötselområde 1-3 har varit skogsmark med skogsbete. Området söder om skogsbilvägen avverkades i slutet av 1970-talet. Halva ytan norr om vägen avverkades ca 1980 och utvidgades mot nordost år 1990.

Skötselområde 4 användes år 1901 som åker och äng. Sedan växte den västra delen igen med lövskog som avverkades på 1940-talet. Den östra delen förblev öppen hårdvallsäng till 1940-talet, varefter den växte igen med blandskog.

Skötselområde 5 har varit öppen ängsmark in på 1970-talet, varefter den började växa igen.

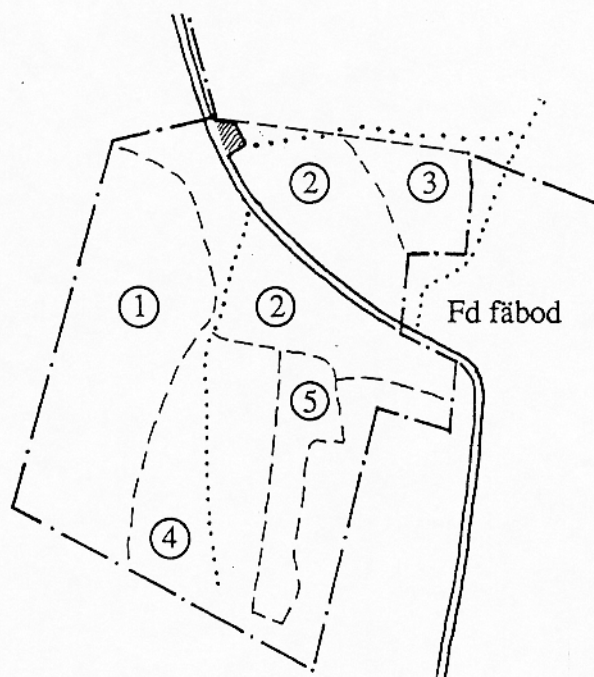

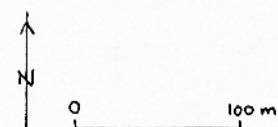
LAGA SKIFTE I EDSÄTTER BY, NORDINGRÅ SOCKEN

Karta upprättad år 1901 (akt Nr 479)

- Åker
- Hårdvallsäng
- Tomt
- Byggnad
- Bäck
- Väg
- Reservatsgräns

- Delområdesgräns och nummer
- Parkeringsyta
- Bilväg
- Stig
- Reservatsgräns

NATURFÖRHÅLLANDEN

Geologi och hydrologi

Reservatet i sin helhet vilar på en berggrund av diabas. De lösa avlagringarna i den här delen skiljer sig inte från reservatet i övrigt, utan består av svallade sediment med grövre material i branterna och sand i de lägre ligande och planare partierna. I skötselområde 1 är marken stenbunden och blockrik. Den dominerande marktypen är mulljord på icke podsolerad mineraljord. I de högre torrare delarna finns dock råhumus och svag podsolering.

Områdets starka lutning medför stor rörlighet hos grundvattnet och god avrinning. I västra delen av skötselområde 4 sipprar grundvatten fram och ger jämn markfukt även under torra perioder. Några äldre diken leder undan överskottsvatten mot söder.

Vegetation

Vegetationens sammansättning i den här delen av reservatet har stora likheter med andra delar av Halsviksravinen, speciellt delområdena G, H, J och K (se Lundqvist 1977). Det som främst avviker från Halsviksravinen i övrigt är att igenväxningen från äng till lövskog har skett senare, vilket ger utomordentliga möjligheter till successionsstudier av igenväxningsförlopp i botaniskt rika miljöer.

Skötselområde 1

Brant blockrik sluttning med dominerande granskog, där inslaget av asp och björk fläckvis är stort, speciellt i den norra delen. Skogstypen är frisk ört-ristyp. Fältskiktet består av lågörter, ormbunkar och blåbärsris.

Skötselområde 2

Kalhygge på dalens vattendelare. Underlaget består av sand och skogstypen är hyggesfasen av torr till frisk ört-ristyp. Föryngringen är svag. Vegetationen domineras av kruståtel, bergör, hallon, blåsippa, smultron, skogsviol och andra örter.

Skötselområde 3

Granskogsrest på bergigt underlag. Skogstypen är torr till frisk ört-ristyp.

Skötselområde 4

Det här är den mest skyddsvärda delen, där det växer högörter och en stor gammal ihålig alm med några yngre almar intill. Skogen består av gråal, hägg, rönn, asp, björk och gran med lövträden dominerande. Skogstypen är frisk till våt örttyp.

Vegetationen i övrigt karakteriseras av näringskrävande örter som ormbär, troll-druva, blåsippa, kärrfibbla, lundstjärnblomma, myskmadra, stinksyska, nejlikrot, hässleklocka, träjon, flenört, skogssallat, skogstry och tibast.

Skötselområde 5

Långsmal åker (brukad till början av 1960-talet) som nu växer igen med lövträd, bl a gråal, hägg, björk och viden. I den nedre delen dominerar älgört. I övrigt finns både ängsörter, gräs och skogsarter som invaderar samtidigt med träden.

Särdrag i floran

Floran är artrik med många krävande sydliga arter, varav ett flertal här växer på sin nordgräns i Sverige. Växtligheten i den här delen av reservatet är flyktigt studerad, men tillräckligt är känt för att konstatera att floran och vegetationen mycket liknar Halsviksravinen i övrigt. Observera dock att vegetationen representerar yngre stadier i en igenväxningsprocess som pågått längre tid i andra partier av Halsviksravinen. Här kan intressanta jämförande studier göras.

Anmärkningsvärd är förekomsten av alm, som här ligger långt ifrån andra kända växtplatser i norra Sverige. Det är okänt om den grova almen ursprungligen är planterad, men säkert är att föryngringen av alm är spontan.

Under botanistdagarna i Ångermanland 1991 upptäcktes knottblomster på Halsviksmyran. Denna orkidé är mycket sällsynt i Ångermanland (tre växtplatser). År 1992 räknades 19 exemplar, varav 12 i blom. Enligt en notis (med foto) i Väster-norrlands Allehanda den 25 september 1978 har kamjordstjärna påträffats i reservatet.

Djurliv

I den utvidgade delen av reservatet är den högre faunan inte nämnvärt studerad, men den torde inte skilja sig så mycket från reservatet i övrigt. Fågellivet är mycket rikt och i reservatet har rariteter som vitryggig hackspett, gråspett, liten flugsnappare, lundsångare och härmsångare observerats.

Sommaren 1988 undersökte H W Waldén molluskfaunan i Halsviksravinen och konstaterade att den var mycket rik. Här påträffades 30 av de 50 arter landmollusker som finns i Höga Kusten-området. Två av dem räknas som ytterst sällsynta i Ångermanland, nämligen *Aegopinella pura* (tre lokaler) och *Carychium minimum* (två lokaler i Ångermanland). Fyra andra arter är här nära nordgränsen i sin utbredning, vilket påminner om utbredningsbilden för de sydliga växterna i reservatet.

LITTERATUR

- Gustafsson, L. 1987. Något om skogssvingel, *Festuca altissima*, i Sverige. Sv Bot Tidskr 81:337-349. (Om skogssvingel i reservatet)
- Mascher, J W. 1991. Fina florafynd under botanikdagarna. Tidningen Ångermanland 15 (4):46-47. (Om knottblomster på Halsviksmyran)
- Mascher, J W. 1992. Florafynd under ångermanländska botanikdagarna. Natur i Norr 11 (1):49-53. (Om knottblomster på Halsviksmyran)
- Lundqvist, J A G. 1969. Halsviksravinen. En växtekologisk undersökning. Länsstyrelsen i Väster-norrlands län. Härnösand. (Om vegetation, flora, djurliv och naturvärden)
- Lundqvist, J A G. 1977. Vegetation och flora i Halsviksravinens naturreservat. Sv Bot Tidskr 71:335-362. (Om markhistoria, vegetation, flora och skötsel-frågor)
- Waldén, H W. 1988. Naturvårdsrelaterade undersökningar av landmolluskfaunan i Ångermanland, sommaren 1988. Rapport förvarad vid länsstyrelsens miljö-vårdsenhet, Härnösand. (Om landmollusker i fem provpunkter i reservatet)

PLANDEL

Skötsel av vegetationen

De övergripande mål och generella riktlinjer som fastställts i skötselplanen för övriga delar av reservatet (1983-02-28 sidan 8) ska även gälla i den utvidgade delen.

Skötselområde 1.

Mål: Olikåldrig granskog med lövinslag. En successiv föryngring av skogen samtidigt som trädsiktet behålls.

Åtgärd: Skogen ska föryngras genom luckblädning och stamvis blädning. Luckorna får inte göras så stora att hyggesväxter kommer in i luckan. Naturliga luckor som uppkommit genom att träd blåst omkull ska vara utgångspunkt vid luckblädningen. Vindfällena ska inte konsekvent plockas bort.

Skötselområde 2.

Mål: Naturligt föryngrad olikåldrig granskog med lövinslag.

Åtgärd: Inga åtgärder de närmaste 50 åren annat än röjning av vägkanterna och stigen.

Skötselområde 3.

Mål: Granskog som lämnas att sköta sig själv.

Åtgärd: Ingen åtgärd.

Skötselområde 4.

Mål: Olikåldrig blandskog och lövskog som inte får ge ett alltför städat intryck. Granen ska hållas tillbaka och almarna ska gynnas i beståndet.

Åtgärd: Stamvis blädning av granen blir aktuell i framtiden. Almarna ska ges expansionsutrymme i trädsiktet.

Skötselområde 5.

Mål: Naturlig igenväxning av f d åker.

Åtgärd: Inga åtgärder.

Anordningar för friluftsliv

Parkeringsplatsen vid den tidigare reservatsgränsen skyltas som parkering för bussar

Stigen mellan f d fäbodplatsen och Halsviken (som ansluter till redan markerad stigslinga) markeras med blå färg, spångläggs över blöta sträckor och förses med vägvisare från bussparkeringen och den andra stigslingan. En ny stig röjs upp fram till almarna och markeras med en vägvisare vid bussparkeringen.

Nya informationstavlor ska sättas upp som visar hela reservatet och det nya stigsystemet

Jakt

Älgjakt kan bedrivas i hela reservatet medan småviltsjakt däremot inte bör förekomma.

Finansieringsplan

Upprustning av reservatet

Stigar, vägvisning, parkeringsplats och nya informationstavlor beräknas kosta ca 15 000 kr i material och ta ca 10 dagsverken att ställa i ordning.

Löpande underhåll

Tillsyn, stig- och vägunderhåll tar ca 4 dagsverken och kostar ca 5 000 kr i material och omkostnader per år. Kostnaderna för vegetationsvården torde gå jämt ut mot intäkter från virkesförsäljning.

Finansiering

Upprustnings- och underhållskostnaderna finansieras med statliga medel från anslaget "Vård av naturvårdsobjekt m m".